

**Kultuurikomisjoni tegevuse ülevaade**  
**Riigikogu XII koosseisu VIII istungjärk (08.09.2014 – 18.12.2014)**

**Esimees:** Lauri Luik (RE) alates 14.04.2014  
Urmas Klaas (RE) kuni 07.04.2014

**Aseesimees:** Eldar Efendijev (KE) alates 09.06.2014 (komisjoni lihtliige alates 11.03.2014 kuni 03.04.2014 ning alates 05.06.2014)  
Mailis Reps kuni 09.06.2014

**Liikmed:** Jaak Allik (SDE)  
Tiina Lokk-Tramberg (RE) alates 09.04.2014  
Mart Meri (SDE)  
Liisa-Ly Pakosta (IRL)  
Mailis Reps (K)  
Paul-Eerik Rummo (RE)  
Andrus Saare (IRL)  
Yana Toom (K) alates 03.04.2014 kuni 05.06.2014  
Urbo Vaarmann (K) alates 04.11.2013 kuni 11.03.2014

**Istungite arv**

VIII istungjärgul pidas kultuurikomisjon kokku **24** istungit, mis olid kõik korralised istungid, sealhulgas peeti **2** avalikku istungit - ühine istung põhiseaduskomisjoniga, kus käsitleti kodanikuharidust Eestis (17.11.2014) ning ühine istung sotsiaal- ja põhiseaduskomisjoniga, kus arutati Eesti kodanikuühiskonna arengut (16.09.2014).

**Eelnõud**

Enne VIII istungjärgu algust oli komisjoni menetluses **10** seaduseelnõu ja **1** otsuse eelnõu. VIII istungjärgul määrati kultuurikomisjon **12** seaduseelnõu ja **1** otsuse eelnõu juhtivkomisjoniks ning pärast VIII istungjärgu lõppu jääb komisjoni menetlusse **13** seaduseelnõu.

Kultuurikomisjoni menetluses olnud eelnõudest võeti vastu **8 seadust** ja **1 otsus**:

- **Koolieelse lasteasutuse seaduse muutmise seadus (641 SE)**

*Seadus muudab lapsehoiuvõimalused paindlikumaks. Seaduse kohaselt on kohalikul omavalitsusel õigus pakkuda pooleteise- kuni kolmeaastase lapse vanemale tema nõusolekul lapsehoiu kohta lasteaia asemel. Sellisel juhul on kuutasu omaosalus samaväärne lasteaiaaga, maksimaalselt 20 protsenti alampalgast. Kui lapsevanem lapsehoiu kohaga ei nõustu, on kohalikul omavalitsusel jätkuvalt kohustus lapsele lasteaiakoht tagada. Seadus jõustub 1. jaanuarist 2015, välja arvatud lasteasutuste kodukorda ja personali puudutavad sätted, mis jõustuvad uuest õppeaastast ehk 1. septembrist 2015.*

*Algataja: Vabariigi Valitsus*

*Komisjoni esindaja: Lauri Luik*

*Menetlus: menetlusse võetud 15.04.2014; I lugemine 07.05.2014, II lugemine 22.10.2014; III lugemine 05.11.2014*

- **Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 42 muutmise seadus (689 SE)**

*Seadusega kindlustatakse valdadele ja linnadele ning erakoolide pidajatele koolilõuna kulude katmiseks riigieelarve toetus ka gümnaasiumiastme õpilaste osas. Seadus puudutab enam kui 22500*

gümnaasiumiõpilast, kellel on õigus tasuta koolilõunale nagu põhikooli- ja kutsekoolide õpilastel. Riigieelarves on selleks planeeritud 3,1 miljonit eurot. Seadus jõustub 1. jaanuarist 2015.

Algataja: Vabariigi Valitsus

Komisjoni esindaja: Mailis Reps

Menetlus: menetlusse võetud 10.06.2014; I lugemine 24.09.2014; II lugemine 15.10.2014; III lugemine 22.10.2014

- **Kunstiteoste tellimise seaduse muutmise seadus (735 SE)**

Seadus korrigeerib regulatsiooni, mille alusel tellitakse uutesse või renoveeritavatesse avalikesse hoonetesse mõeldud kunstiteoseid. Lisaks täpsustab seadus kunstiteose tellimise kohustuse tekkimisega seotud asjaolusid ja kunstiteose tellimise konkursi läbiviimisega seonduvat praktikat ning võimalusi teatud tingimusel konkursside liitmiseks, žürii kohustusi ja tellitud kunstiteoste väljapaneku ja säilitamise tingimusi. Seadus jõustub 2015. aasta 1. veebruaril

Algataja: Vabariigi Valitsus

Komisjoni esindaja: Paul-Eerik Rummo

Menetlus: menetlusse võetud 07.10.2014; I lugemine 15.10.2014; II lugemine 19.11.2014; III lugemine 03.12.2014

- **Sotsiaalmaksuseaduse ja ravikindlustuse seaduse muutmise seadus (729 SE)**

Sotsiaalmaksuseaduse muudatuse kohaselt hakkab riik maksma doktoranditoetuse pealt sotsiaalmaksu, mille tulemusel hakatakse doktoranditoetust arvesse võtma vanemahüvitise ja pensionistaazi arvestamisel. Ravikindlustuse seadust täpsustatakse tulenevalt sotsiaalmaksuseaduse muudatusest, et vältida olukorda, mil riik tagab ravikindlustuskaitse doktoranditoetust saavatele doktorantidele nii toetuse pealt sotsiaalmaksu makstes kui ka ravikindlustuse eelarve kaudu. 2015. aasta riigieelarvest on kavandatud doktoranditoetuselt sotsiaalmaksu maksmiseks 1,4 miljonit eurot. Seadus jõustub 2015. aasta 1. septembril.

Algataja: Vabariigi Valitsus

Komisjoni esindaja: Tiina Lokk-Tramberg

Menetlus: menetlusse võetud 25.09.2014; I lugemine 15.10.2014; II lugemine 12.11.2014; III lugemine 19.11.2014

- **Õppetoetuste ja õppelaenu seaduse muutmise ning sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus (728 SE)**

Seadusega luuakse lisaks vajaduspõhisele õppetoetusele vajaduspõhine eritoetuste fond üliõpilastele, kelle pere majanduslik olukord on ootamatult halvenenud. Vajaduspõhise eritoetuse taotlusi menetlema ülikoolid, sest neil on võimalik küsida üliõpilaselt lisadokumente. Vajaduspõhise õppetoetuse taotlemisel võetakse praegu aluseks perekonna eelmise kalendriaasta maksuandmed. Vajaduspõhine eritoetus on mõeldud üliõpilastele, kelle sissetulek ületas registriandmete järgi vajaduspõhise õppetoetuse taotlemisel sissetuleku ülempiiri, kuid kelle majanduslik olukord on ootamatult halvenenud. Samuti saavad seaduse muudatuse tulemusel taotleda vajaduspõhist õppetoetust kõik täiskoormusel õppivad tudengid, kes on täitnud õppekava 75% ulatuses, senise 100% asemel. Vajaduspõhise eritoetuse ning vajaduspõhise õppetoetuse maksmiseks 75% õppekava täitnud üliõpilastele on arvestatud 1,75 miljonit eurot. Seadus jõustub 2015. aasta 1. jaanuaril.

Algataja: Vabariigi Valitsus

Komisjoni esindaja: Mart Meri

Menetlus: menetlusse võetud 25.09.2014; I lugemine 15.10.2014; II lugemine 12.11.2014; III lugemine 19.11.2014

- **Etendusasetuse seaduse ja rahvusooperi seaduse muutmise seadus (709 SE)**

*Seadus näeb ette, et edaspidi tuleb loominguilise töötajaga, kes on olnud teatris üle kümne aasta, sõlmida tähtajatu leping. Loominguilise töötajaga võib sõlmida tähtajalise töölepingu kuni viieks aastaks, kui seda õigustab tema loominguilise töö eripära. Teatrivaldkonnale antakse õigus sõlmida uue loominguilise töötajaga kuni viis tähtajalist lepingut. Ühe inimesega sõlmitud tähtajaliste lepingute kogupikkus ei tohi samas olla pikem kui kümme aastat. Erand tehakse etendusasetuse loominguilise juhi suhtes, kellega töölepingu järjestikuse sõlmimise või pikendamise korral ei muutu tema töösuhe tähtajatuks. Seaduse sihtrühma kuuluvad riigietendusasetuste, munitsipaalendusasetuste ning riigi asutatud või riigi osalusel asutatud etendusasetuste loominguilised töötajad, kokku ligikaudu 1000 loominguilist töötajat. Seadus jõustub 2015. aasta 1. jaanuaril.*

*Algataja: Vabariigi Valitsus*

*Komisjoni esindaja: Paul-Eerik Rummo*

*Menetlus: menetlusse võetud 09.09.2014; I lugemine 08.10.2014; II lugemine 05.11.2014; III lugemine 12.11.2014*

- **Sportiseaduse ja halduskoostöö seaduse muutmise seadus (722 SE)**

*Seadus loob õigusliku aluse treeneritele töötasu maksmise toetusele. Seaduse jõustumisel saavad spordiklubid, spordikoolid ja spordialaliidud edaspidi taotleda toetust riigieelarvest. Järgmisest aastast alates kompenseerib riik 5.-7. kategooria noortetreenerite töötasu põhimõttel 50:50, mis tähendab, et pool palgavahenditest tuleb riigilt, teise poole kannab spordialaliit, spordikool või -klubi. Noore vanus, kelle treenimise eest võib treenerile toetust küsida, on kuni 24 eluaastat. Seadus jõustub 19. novembril 2014.*

*Algataja: Vabariigi Valitsus*

*Komisjoni esindaja: Lauri Luik*

*Menetlus: menetlusse võetud 23.09.2014; I lugemine 08.10.2014; II lugemine 22.10.2014; III lugemine 05.11.2014*

- **Autoriõiguse seaduse muutmise seadus (697 SE)**

*Seadus annab mäluasetustele võimaluse orbteosteks tunnistatud ja mäluasetuste kogudesse kuuluvaid teoseid ning fonogramme üldsusele kättesaadavaks teha ja reprodutseerida. Seadus jõustus 30. oktoobril 2014.*

*Algataja: Vabariigi Valitsus*

*Komisjoni esindaja: Tiina Lokk-Tramberg*

*Menetlus: menetlusse võetud 20.06.2014; I lugemine 17.09.2014; II lugemine 08.10.2014; III lugemine 01.10.2014*

- **Riigikogu otsus "Riigikogu liikmest rahvusooperi nõukogu liikme tagasikutsumine ja uue liikme nimetamine" (716 OE)**

*Riigikogu nimetas 2014. aasta 18. septembril rahvusooperi nõukogu liikmeks Enn Eesmaa. seoses Ester Tuiksoo Riigikogu liikme volituste lõppemisega. Rahvusooperi nõukogu on rahvusooperi kõrgeim juhtimisorgan ja koosneb üheteistkümnest liikmest. Praeguse nõukogu volitused kehtivad 2015. aasta 5. maini.*

*Algataja: Kultuurikomisjon*

*Komisjoni esindaja: Lauri Luik*

*Menetlus: menetlusse võetud 08.09. 2014; I lugemine 18.09.2014, jõustus 18.09.2014*

## **Tagasi lükati 1 otsuse eelnõu:**

- **Riigikogu otsus "Ettepaneku tegemine Vabariigi Valitsusele" (664 OE)**

*Eelnõu sisaldas ettepanekut määrata Sisekaitseakadeemia asukohaks Ida-Virumaa ning rajada sinna käimasoleva Euroopa Liidu eelarveperioodi jooksul uus Sisekaitseakadeemia õppehoone.*

*Algataja: Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsioon*

*Komisjoni esindaja: Andrus Saare*

*Menetlus: menetlusse võetud 06.05.2014, I lugemine 18.09.2014 - tagasi lükatud*

## **Komisjon algatas 1 seaduseelnõu ja 1 otsuse eelnõu:**

- **Rahvusooperi seaduse muutmise seaduse eelnõu (767 SE)**

*Eelnõuga muudetakse rahvusooperi seadust rahvusooperi nõukogu liikmete kinnitamise, nende volituste tähtaja, nõukogu liikmete vastutuse ning töö tasustamise osas. Samuti täpsustatakse rahvusooperi peadirektori kui juhtorganiga sõlmitava lepingu liiki ja sisu ning peadirektori vastutust. Eelnõu eesmärk on viia rahvusooperi seadus kooskõlla muutunud seadusandluse ning avalik-õigusliku juriidilise isiku toimimise tavadega ja tagada seeläbi rahvusooperi juhtimise selgemad alused.*

*Algataja: kultuurikomisjon*

*Menetlus: menetlusse võetud 03.11.2014*

- **Riigikogu otsus "Riigikogu liikmest rahvusooperi nõukogu liikme tagasikutsumine ja uue liikme nimetamine" (716 SE)**

*Riigikogu nimetas 2014. aasta 18. septembril rahvusooperi nõukogu liikmeks Enn Eesmaa.*

## **Menetluses on 13 eelnõud**

### **1. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muutmise seadus (1 SE)**

*Eelnõuga soovitakse hüvitada koolilõuna maksumuses üks euro esimesest kuni kaheteistkümnenda klassini, laiendades hüvitise ka gümnaasiumile.*

*Algataja: Eesti Keskerakonna fraktsioon*

*Komisjoni esindaja: Lauri Luik*

*Menetlus: menetlusse võetud 05.04.2011; I lugemine 07.06.2011, muudatusettepanekute tähtaeg 21.06.2011 kell 16.00*

### **2. Koolieelsete lasteasutuste seaduse muutmise seadus (2 SE)**

*Eelnõuga soovitakse hüvitada toidukulu katmine summas 1,5 eurot koolieelsetes lasteasutustes alusharidust omandavatele 5-7 aastastele lastele*

*Algataja: Eesti Keskerakonna fraktsioon*

*Komisjoni esindaja: Kaia Iva*

*Menetlus: menetlusse võetud 05.04.2011; I lugemine 07. ja 08.06.2011, muudatusettepanekute tähtaeg 21.06.2011 kell 16.00*

### **3. Õppetoetuste ja õppelaenu seaduse muutmise seadus (13 SE)**

*Eelnõuga soovitakse taastada isikutele, kes õppisid enne 01.07.2009 ülikoolis või kõrgkoolis kuni 30. Juunini 2009. Aasta kehtinud õppelaenu hüvitamise tingimused ja kord (õppelaenu hüvitamise õigus kõigile avaliku sektori töötajatele ja õppelaenu osaline kustutamine lapsevanemale, kes oli lõpetanud õpingud ja kasvatas alla viie aastast last).*

*Algataja: Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon*

*Komisjoni esindaja: Urmas Klaas*

*Menetlus: menetlusse võetud 19.04.2011; I lugemine 15.06.2011, I lugemine 20.09.2011, muudatusettepanekute tähtaeg 04.10.2011 kell 18.00*

#### **4. Noorsootöö seaduse ja sotsiaalmaksuseaduse muutmise seadus (38 SE)**

*Eelnõuga soovitakse sätestada õpilasmaleva mõiste ning selleks, et suurendada malevakohtade arvu, vabastada tööandja 13-18 aastaste õpilasmalevas töötavatele noortele rahas makstava töötasu pealt tasutavast sotsiaalmaksust.*

*Algataja: Eesti Keskerakonna fraktsioon*

*Komisjoni esindaja: Lauri Luik*

*Menetlus: menetlusse võetud 09.05.2011, I lugemine 27.09.2011, muudatusettepanekute tähtaeg 11.10.2011 kell 18.00*

#### **5. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 82 muutmise seadus (240 SE)**

*Eelnõu eesmärk on viia Vabariigi Valitsuse määrus „2012. Aasta riigieelarve seaduses kohaliku omavalitsuse üksustele määratud tasandus- ja toetusfondi jaotus ning jaotamise ulatus, tingimused ja kord“ kooskõlla põhikooli- ja gümnaasiumiseadusega. Muudatus on eelkõige vajalik selleks, et võimaldada Eesti valdadele ja linnadele seadustega pandud teenuste osutamist, millest üks on kooliõpilastele vähemalt eripedagoogi, psühholoogi ja sotsiaalpedagoogi tagamine.*

*Algataja: Eesti Keskerakonna fraktsioon*

*Komisjoni esindaja: Liisa-Ly Pakosta*

*Menetlus: menetlusse võetud 31.05.2012; I lugemine 18.10.2012, muudatusettepanekute tähtaeg 03.12.2012 kell 18.00*

#### **6. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muutmise seaduse eelnõu (477 SE)**

*Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muutmise seaduse eelnõu eesmärk on üheselt mõistetavalt sätestada, missugusel tingimusel on õpilasel riigieksam sooritatud; kaasata tugispetsialistide teenuse rakendajate ringi ka riik; konkreetselt määratleda õpetaja vahetu õppekasvatustöö maht tema teiste tööülesannete kõrval; taastada õpetajate atesteerimine; säilitada õpetajate ja klassijuhatajate tasu alammäärade kehtestamine vastavalt õpetajatele atesteerimisel antavatele ametijärkudele ka 2014. aastal ning kehtestada palga alammäär ka tugispetsialistidele.*

*Algataja: Eesti Keskerakonna fraktsioon*

*Komisjoni esindaja: Urmas Klaas*

*Menetlus: menetlusse võetud 05.11.2013; I lugemine 14.01.2014, komisjoni ettepanek: esimene lugemine lõpetada, muudatusettepanekute tähtaeg 10 tööpäeva*

#### **7. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ja kutseõppeasutuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (616 SE)**

*Eelnõu eesmärk on tagada lisaks munitsipaal-, riigi- ja erakooli statsionaarses õppes põhiharidust omandavatele õpilastele tasuta koolilõuna ka keskharidust omandavatele õpilastele ning suurendada riigi toetuse määra 1 euroni ühe õpilase koolilõuna kohta.*

*Algataja: Eesti Keskerakonna fraktsioon*

*Komisjoni esindaja: Paul-Eerik Rummo*

*Menetlus: menetlusse võetud 11.03.2014; I lugemine 15.05.2014, komisjoni ettepanek: esimene lugemine lõpetada, muudatusettepanekute tähtaeg 10 tööpäeva*

#### **8. Kutseaduse muutmise seaduse eelnõu (743 SE)**

*Eelnõuga käivitatakse koordineerimiskogu, kes hakkab Eesti töösüsteemide koordineerimist ja haridussüsteemist tellimist korraldama. Oskuste koordineerimissüsteemi kaudu muutub kättesaadavaks informatsioon tööturul vajaminevatest võtmeametitest ja kriitilistest oskustest nende inimestele, kes oma karjääri planeerivad.*

*Algataja: Vabariigi Valitsus*

*Komisjoni esindaja: Mart Meri*

*Menetlus: menetlusse võetud 13.10.2014; I lugemine 05.11.2014; II lugemine 17.12.2014, komisjoni ettepanek: teine lugemine lõpetada*

### **9. Rahvusooperi seaduse muutmise seaduse eelnõu (767 SE)**

*Eelnõuga muudetakse rahvusooperi seadust rahvusooperi nõukogu liikmete kinnitamise, nende volituste tähtaja, nõukogu liikmete vastutuse ning töö tasustamise osas. Samuti täpsustatakse rahvusooperi peadirektori kui juhtorganiga sõlmitava lepingu liiki ja sisu ning peadirektori vastutust. Eelnõu eesmärk on viia rahvusooperi seadus kooskõlla muutunud seadusandluse ning avalik-õigusliku juriidilise isiku toimimise tavadega ja tagada seeläbi rahvusooperi juhtimise selgemad alused.*

*Algataja: kultuurikomisjon*

*Menetlus: menetlusse võetud 04.11.2014*

### **10. Koolieelse lasteasutuse seaduse § 10 muutmise seaduse eelnõu (791 SE)**

*Eelnõu eesmärk on seadust täpsustada, lisades klausli perekonna võimaluste kohta olukorras, kus kohalik omavalitsus pole pakkunud lasteaiakohta teeninduspiirkonnas ega ka mitte lastehoiukohta kodu lähedal.*

*Algataja: Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsioon*

*Menetlus: menetlusse võetud 20.11.2014*

### **11. Täiskasvanute koolituse seaduse eelnõu (798 SE)**

*Eelnõus parandatakse täiskasvanute koolituse seadusandlikku baasi, täpsustatakse täienduskoolituse läbiviimise õiguse saamisega seonduvat, korrastatakse täiskasvanute täienduskoolitusasutuse tegutsemisele, avalikustatavale infole ja koolituse korraldusele esitavaid nõudeid.*

*Algataja: Vabariigi Valitsus*

*Komisjoni esindaja: Tiina Lökk-Tramberg*

*Menetlus: menetlusse võetud 02.12.2014; I lugemine 17.12, komisjoni ettepanek esimene lugemine lõpetada, muudatusettepanekute tähtaeg 10 tööpäeva*

### **12. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ning erakooliseaduse muutmise seaduse eelnõu (799 SE)**

*Eelnõuga muudetakse valdadele ja linnadele munitsipaalkoolide pidamiseks eraldatava hariduskulude toetuse kasutamine paindlikumaks, lubades kohaliku omavalitsuse üksustel kasutada hariduskulude toetust ka tugispetsialistide tööjõukuludeks või tugispetsialistide teenuse tellimiseks. Lisaks luuakse eelnõuga võimalus anda täiendavalt munitsipaalkoolide õpetajate tööjõukulude toetust neile valdadele ja linnadele, kes peavad oma haldusterritooriumil ühte gümnaasiumi, või kus koolides rakendatakse õppekeelest tulenevaid erisusi ning eelnev toob kaasa vajaduse erisuste järele gümnaasiumi riikliku õppekava rakendamisel. Eelnõuga täpsustatakse riigi ja kohalike omavalitsuste vahelist vastutust, sealhulgas õpilaskodutoetuse andmise korda ning vangla- ja haiglaõppe rahastamist.*

*Algataja: Vabariigi Valitsus*

*Komisjoni esindaja: Paul-Eerik Rummo*

*Menetlus: menetlusse võetud 02.12.2014; I lugemine 17.12.2014, komisjoni ettepanek esimene lugemine lõpetada, muudatusettepanekute tähtaeg 10 tööpäeva*

### **13. Erakooliseaduse § 22<sup>2</sup> muutmise seaduse eelnõu (811 SE)**

*Eelnõu eesmärk on tagada erakoolide toetamine olukorras, kus Riigikohus on tunnistanud põhiseadusega vastuolus olevaks selliste õigustloovate aktide andmata jätmise, mis sätestaksid kohaliku omavalitsuse üksustele erakooliseaduse §-ga 22<sup>2</sup> pandud kohustuste rahastamise riigieelarvest.*

*Algatajad: Aivar Kokk, Andrus Saare, Annely Akkermann, Erki Nool, Liisa-Ly Pakosta, Margus Tsahkna, Marko Pomerants, Peeter Laurson, Priit Sibul, Reet Roos, Sven Sester, Toomas Tõniste*  
*Menetlus: menetlusse võetud 02.12.2014*

## **Algatati 1 arutelu täiskogus**

- **Lõimumisvaldkonna arengukava „Lõimuv Eesti 2020“ arutelu - 03.12.2014**

*Ettekandjad: kultuurikomisjoni esimees Lauri Luik ja kultuuriminister Urve Tiidus*

## **Parlamentaarsed kuulamised**

### **2.1. Avalik istung koos põhiseaduskomisjoni ja sotsiaalkomisjoniga Eesti kodanikuühiskonna arengust (16.09.2014)**

*Osalesid: Siseminister Hanno Pevkur, Poliitikauuringute Keskuse PRAXIS juhatuse esimees Annika Uudelepp, Sotsiaalsete Ettevõtete Võrgustiku juhatuse esimees Jaan Aps, Vabariiklaste liidu EMSL juhataja Maris Jõgeva*

*Istungil kodanikuühiskonna arengu üle kerkis esile diskussioon Riigikogu kaasamise hea tava teemal. „Ei saa öelda, et Riigikogul kaasamise hea tava puudub. Õigusloome hea tava sisaldab kaasamise hea tava. Hetkel käib Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse revisjon, mille käigus on kavas ka Riigikogu töö avalikumaks muutmise ja kaasamise temaatikat edasi arendada,“ ütles põhiseaduskomisjoni esimees Rait Maruste. Mõttekoja Praxis juhatuse esimehe Annika Uudelepa soovitusel võiks Riigikogul olla oma kaasamise hea tava, mis arvestaks Riigikogu spetsiifikat ning teeks kõigile partneritele kaasamise arusaadavamaks ja läbipaistvamaks. Uudelepa hinnagul on Eesti üks elujõulisema ja dünaamilisema kodanikuühiskonnaga riik Kesk- ja Ida-Euroopas. „Täna aga näeme, et vanad reeglid ja praktikad ei käi realselt toimunud uuenduste ja muutustega kaasas. Üks näide on, et Eesti õiguses ei ole sotsiaalsel ettevõtlusel juriidilist vormi,“ ütles Uudelepp. Sotsiaalkomisjoni esimees Heljo Pikhof pidas Riigikogu kaasamise heaks näiteks töövõimereformi käigus toimuvat kaasamisest. „Oleme kaasanud sotsiaalpartnereid aruteludesse ja arvestanud paljusid töövõimereformile tehtud ettepanekuid. Töö eelnõudega käib veel edasi,“ ütles Pikhof. Kultuurikomisjoni esimehe Lauri Luige sõnul peab riigi ja vabakonna koostöö olema vastastikune. „Riik peab olema vabakonnale toeks nii nõu kui jõuga, näiteks vajaliku oskusteabe, finantside ja sobiva keskkonna loomisega. Oluline on kaasata senisest enam ka erasektorit vabakonna rahastamisel,“ ütles Luik. Istungil võtsid veel sõna siseminister Hanno Pevkur, Sotsiaalsete Ettevõtete Võrgustiku juhatuse esimees Jaan Aps ning Vabariiklaste liidu EMSL juhataja Maris Jõgeva.*

### **2.2. Kultuurikomisjoni kohtumine Rahvusvahelise Raamatukoguühingute ja -asutuste Liidu (IFLA) presidendi pr Sinikka Sipiläga (21.10.2014)**

*Osalesid: IFLA president pr Sinikka Sipilä, Rahvusraamatukogu peadirektor Janne Andresoo ja ning välissuhete peaspetsialist Mari Kannusaar*

*Proua Sipilä andis ülevaate rahvusvahelise raamatukogude katusorganisatsiooni tegevustest, tuues välja, et suurt tööd tehakse raamatukogude tööd ühtlustavate standardite ja juhiste väljatöötamisel. Eesti Rahvusraamatukogu peadirektor kinnitas, et see on väga tänuväärne tegevus. Lisaks püütakse leida lahendusi ka erinevates autoriõigusi puudutavates küsimustes koostöös Rahvusvahelise Intellektuaalse Omandi Organisatsiooniga. Presidendi ametiaja sõnum on „Tugevad raamatukogud – tugev ühiskond“. Üheskoos arutleti digitaliseerimise ja e-raamatute arengute üle. E-raamatute kohta käivat seadust pole ka Soomes ning see on üks vaieldavamaid teemasid raamatutemaailmas praegu üldse. Proua Sipilä tutvustas Soome raamatukogude olukorda. Ta leidis, et raamatukogud teevad väga head tööd ja nende vajalikkus pole kahtluse all. Soomes on need ka osa igapäevaelust seeläbi, et raamatukogudes pakutakse erinevaid teenuseid, nagu õigusteenus ja tervishoiuteenus. Oluline on saavutada raamatukogude suurem nähtavus ühiskonnas. Arutati laste ja noorte lugemisharjumuste üle. Ühiselt mõõndi, et need on muutunud, kuid tegu on pigem väljakutsega leida uusi viise, kuidas lastele ja noortele läheneda ja neid rohkem raamatuid lugema kutsuda. Soomes on selles osas välja töötatud eraldi programmid, eriti keskendutakse poiste lugemusele, sest viimane PISA uuring näitas, et poiste ja tüdrukute lugemuse erinevus on märkimisväärne.*

### **2.3. Tutvumine spordipoliitika põhialustega (04.11.2014)**

*Osalesid: Kultuuriministeeriumi spordi asekanstler Tõnu Seil ja Eesti Olümpiakomitee asepresident Toomas Tõnise*

*Komisjoni istungil toimunud arutelu käigus keskenduti spordikorralduse nõrkuste ja arengut takistavate asjaolude analüüsile. Käsitleti nii koolide spordikorraldust, spordiklubide tegevust, treenerite kvalifikatsiooni ja nende töö tasustamist, samuti kohalike omavalitsuste panust. Spordipoliitika kujundamisel ei saa mööda vaadata ka vastuoludest spordiorganisatsioonide eesmärkide ja rahaliste võimaluste vahel. Neid kummitab pikaajalise kindlustunde puudumine spordi rahastamisel. Spordi killustatud projektipõhine rahastamine pärsib tegevuse edukat arendamist. Arvesse tuleb võtta ka asjaolu, et sporditeenuse maksujõulise tarbijaskonna vähesus paneb oma piirid ja jätab osa soovijaid võimalustest ilma. Spordipoliitika põhialustes määratakse kindlaks Eesti spordipoliitika eesmärgid ja arengusuunad. Dokumendi koostamisel seostatakse spordivaldkond järgmiste valdkondadega: tervis, kultuur, haridus, turism, teadus, pered, noored, eakad, kodanikuühendused, regionaalareng, keskkonnahoid, maaelu ja transport. Parema sidususe saamiseks on arvesse võetud ka kolme riikliku arengukava eesmäärke. Need on seotud riigi konkurentsivõime, säästva arengu ja julgeolekupoliitikaga. Ühtlasi on kavandatud dokument valitsusele spordi arengukava ja sellega seotud rakendusplaanide koostamise aluseks.*

### **2.4. Eesti keele arengukava 2011-2017 (10.11.2014)**

*Osalesid: Haridus- ja teadusminister Jevgeni Ossinovski, Tartu Ülikooli professor, Eesti keelenõukogu esimees Birute Klaas-Lang ning Keeleinspeksiooni peadirektor, Eesti keelenõukogu liige Ilmar Tomusk*

*Eesti keele arengukava 2011 – 2017 on jõudnud vahearuandeni. Minister Ossinovski rõhutas, et arengukava tulemuslikuks elluviimiseks on oluline, et selle tähtsust tunnustaksid kõik riigiasutused, kuivõrd puutumust teiste ministeeriumidega ja valitsemisalade arengukavadega on väga palju. Uue algatusena on ette valmistamisel keele- ja kultuurikontaktide riiklik programm, et uurida eesti elanikkonna mitmekeelsust, eesti vähemuskultuure ja nende seoseid eesti kultuuriga ning eesti keele ja teiste keelte ajaloolisi ja praegusi kontakte. Birute Klaas-Lang täiendas, et Eesti mitmekeelsust ilmestab fakt, et viimastel aastatel on erinevate Eestis räägitavate emakeelte arv kasvanud 100-lt 157-le keelele. Professor Klaas-Lang pidas oluliseks ka, et lahenduse leiaks eesti keele uurijate ja arendajate järelekasvu kindlustamine. Eesti keele valdkonnas kaitstakse järjest enam doktoritöösid ning tuleb leida vahendid, kuidas tagada edukate doktorikoolide järjepidevus. Ilmar Tomusk selgitas, kuidas toimub praegu täiskasvanute keeleõpe, milline on keelekursuste tase ja millised on Keeleinspeksiooni võimalused keelekursuste kvaliteeti kontrollida. Arutusel tõusis esile, et kahetsusväärset ei käsitte Eesti keele arengukava keeleõpet koolieelses lasteasutuses. Riik küll toetab keelekümbeluse programme ning õpetajate täiendkoolitust, kuid see toetus ei ole piisavalt ulatuslik ja süsteemne. Keelekümbeluse ei ole ka ainus lahendus varase keeleõppe toetamiseks. Keelekümbeluse toimib hästi seetõttu, et põhineb lastevanemate vabal valikul sellega kaasa minna. Vabatahtlikkuse alusel rakendatav metoodika ei saa olla aga piisavalt laialdane. Lasteaedades eesti keele õppe jõulise edendamise teeb keerulisemaks asjaolu, et suures ulatuses on lasteaedade pidajad kohalikud omavalitsused, kelle võimekus keeleõppele panustada on väga erinev. Keelenõukogu seirab 2013 – 2014. aastal eesti keele arengukava rakendamist ning kavandab uue tegevusena pakkuda arengukavasse koolieelse lasteasutuse keeleõppe teema. Arutati, mil viisil parandada keelekursuste kvaliteedikontrolli. Ministeeriumi sõnul pakub lahendusi ettevalmistatav täiskasvanute koolituse seadus, kus luuakse Keeleinspeksioonile roll koolitusloa väljaandmise protseduuris ning suurendatakse tema kontrollipädevust. Samas, näiteks hädavajalikku infot, millistel kursustel inimesed eesti keelt õpivad, saaks SA Innove koguda ka praegu. Paraku seda ei tehta, mistõttu puudub keelekoolitajatest süsteemne pilt. Eraldi pöörati tähelepanu välisriigis elavate eestlaste keele- ja kultuuriõppe võimalustele. Rahvuskaaslaste programm on samuti mitme ministeeriumi valitsemisala puudutatav programm, mille edukaks rakendamiseks tuleb teha koostööd. Uuring rahvuskaaslaste programmi sihtrühmadest valmib eeldatavasti 2015. aasta märtsis. Eesti keele õpetamise osas*



püütakse koondada kogu info (info eesti koolidest välismaal, kultuuriklubidest välismaal, õppevahenditest jmt) ühte veebikeskkonda, et teha välisriigis elavatel eestlastel eesti keelt elavana hoidmine lihtsamaks. Praegu on info killustatud ja raskesti leitav.

## **2.5. Avalik istung koos põhiseaduskomisjoniga kodanikuharidusest Eestis (17.11.2014)**

*Osalesid: Haridus- ja teadusminister Jevgeni Ossinovski, Eesti Ajaloo- ja Ühiskonnaõpetajate Seltsi esimees Madis Somelar, Eesti Skautide Ühingu peaskaut Kristjan Pomm, Narva Noorteparlamendi spiikrid Tatjana Klimenko ja Arina Tšekanina ning spetsialist Anastasia Alandzhi, Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu juhataja Maris Jõgeva ning Eesti Õpilasesinduste Liidu juhatause esimees Lele Luup*

„Kui soovime, et Eesti oleks tugev riik, siis peaksime hoolt kandma ka selle eest, et noored, laiemalt aga kõik riigi elanikud, oleksid hästi ette valmistatud teadlikuks kodanikuks olemisele,“ tõdes Riigikogu põhiseaduskomisjoni esimees Rait Maruste kultuuri- ja põhiseaduskomisjoni ühisel avalikul istungil, kus luubi all oli kodanikuhariduse andmine koolis ja väljaspool seda. „Riik ja rahvus on nii tugevad kui on tema kodanikud,“ lausus Maruste. Kui Riigikogu kiidab heaks põhiseadust muutva ja valimisiga alandava eelnõu, lisandub valijate sekka suur grupp koolis käivaid valijaid. „Peame üle vaatama noorte ühiskonna- ja kodanikuõpetuse, eriti selle metoodika, et suunata õpilasi koolis ühiskonnas toimuva üle enam mõtlema, arutlema ja osalema“, lisas ta. Kultuurikomisjoni esimees Lauri Luik leidis, et noorte osalemine noorteorganisatsioonides on väga tähtis, sest see aitab neil kasvada aktiivseteks kodanikeks. Ta lisas, et ka riik peab leidma viise, kuidas äratada noorte huvi ühiskondlike protsesside vastu ning et valimisea alandamine kohalike volikogude valimistel 18. eluaastalt 16. eluaastale on samm selles suunas. Istungil ettekande teinud haridus- ja teadusminister Jevgeni Ossinovski märkis, et Eesti kool peaks enam suunduma sinna, et erinevaid aineid õpetataks rohkem üksteisega seotult ja et õppeprotsess soosiks enam iseseisvat tegutsemist. Ossinovski sõnul on Eesti kool väga tugevalt suunatud akadeemiliste teadmiste edasi andmisele ning vähem keskendub koolilapse kasvatamisele inimeseks ja kodanikuks. Ta lisas, et kool on väga suletud ning liiga vähe on suhtlust kooli ja kodu ning kooli ja ühiskonna vahel. Ajaloo- ja ühiskonnaõpetajate seltsi esimees Madis Somelar andis istungil ülevaate, milliseid plusse ja miinuseid näevad õpetajad valimisea alandamises ning rääkis õpetajate ettevalmistatusest ühiskonnaõpetuse andmiseks. Õpilasesinduste liidu juhatause esimees Lele Luup ütles, et noored ei saa koolis head ülevaadet riiklike institutsioonide toimimisest. Samuti tõdes ta, et noori häirib õppeainete vähene integreeritus ning vähene praktiline töö tundides. Skautide ühingu peaskaut Kristjan Pomm rääkis kodanikuharidusest ja noorsootööst skaudiliikumise näitel. Narva noorteparlamendi spiiker Tatjana Klimenko kirjeldas, kuidas töötab Narvas noorteparlament, mida see noortele tähendab ja kui aktiivselt noored selles kaasa löövad. Mittetulundusühingute ja sihtasutuste liidu juhataja Maris Jõgeva märkis, et kodanikuks olemise oskuste kujunemiseks on väga oluline, et noored saaksid juba varakult läbi erinevate koolivälise organisatsioonide kätte tunde, mis tähendab vastutuse võtmise ja otsuste kujundamine.

## **2.6. Lõimumisvaldkonna arengukava „Lõimuv Eesti 2020“ (18.11.2014)**

*Osalesid: Kultuuriminister Urve Tiidus, Kultuuriministeeriumi kultuurilise mitmekesisuse asekanstler Anne-Ly Reimaa ja kultuurilise mitmekesisuse osakonna peaspetsialist Aleksandr Aidarov*

Arengukava lähtub Eesti ühiskonna mitmekultuurilisusest ja selle säilitamise väärtustamisest. Kahe eelneva arengukava jätkuna tulevaks viieks aastaks mõeldud arengukava loodi eri ministereumide ja rakendusasutuste koostöös. See tugineb laiaulatuslikule avalikule kaasamisele ja valdkonnaekspertide arvamusele. Arengukavaga on seatud eesmärk liikuda edasi keelekümblysest kultuurikümblyseni, suurendada huvi eesti ajaloo ja kultuuri vastu, samuti toetatakse kommunikatsioonitegevusi, mis aitavad ühiskonnas luua sidusust, avatust, tolerantsust ja vastastikku mõistmisega seotud väärtusi.

## **2.7. Elukestva õppe strateegia 2020 rakendusprogrammid (01.12.2014)**

*Osalesid: Haridus- ja Teadusministeeriumi kanstler Janar Holm, digipöörde programmi juht, E-*

teenuste osakonna juhataja Kristel Rillo, õpetajate ja koolijuhtide programmi juht, õpetajaosakonna juhataja Kristi Mikiver ning nõunikud Epp Rebane ja Tiina Annus

Kultuurikomisjon tutvus elukestva õppe strateegia 2020 elluviimise programmidega. Elukestva õppe strateegial on viis alaeesmärki ning nende elluviimiseks on koostamisel 9 erinevat programmi. Osa programmidest on koostatud haridustasemetega, osa läbivad kõiki tasemeid horisontaalselt. Ministeriumi ametnikud tutvustasid lähemalt kolme programmi – muutunud õpikäsitluse programmi, õpetajate ja koolijuhtide programmi ning digipöörde programmi. Janar Holmi sõnul on muutunud õpikäsitluse programmi eesmärk – iga õppija suhtes rakendada individuaalset ja sotsiaalset arengut toetavat ning õpioskusi, loovust ja ettevõtlikkust arendavat õpikäsitlust kõikidel haridustasemetel ja -liikides. Eesmärgi saavutamiseks tuleb õppe sisu ja maht viia eesmärkide ja õpitulemustega vastavusse, üha rohkem kasutada kujundavat hindamist (nii õppija kui kooli suhtes), luua õpetajatele ja koolijuhtidele tõhus ja paindlik koolitussüsteem, toetada õpikäsitluse rakendamist toetavaid koostöövorme ning arendada välja Tallinna Ülikooli ja Tartu Ülikooli metoodilised kompetentsikeskused. Kristel Rillo tutvustas digipöörde programmi, mis peaks laias laastus hõlmama kogu elanikkonna digipädevuse arendamist. Koolikeskselt vaadatuna tuleb arendada nii õpetajate oskusi, õppekavasid, õppevara kui vajalikku taristut. Riiklikud õppekavad peaksid rohkem soodustama teemade käsitlemist digilahenduste abil, mida peaks toetama hästi leitav ja kättesaadav õppevara. Koolide võrguühenduste kaasajastamiseks tehakse koostööd Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumiga. Õpetajate ja koolijuhtide koolituse programmi juhi Kristi Mikiveri sõnul on täiendusõppe süsteemne tegevus, mis on õpetajate ja koolijuhtide enesearengu kaudu suunatud õpilase arengu toetamisele. Programmi toel arendatakse õpetajakoolituse eest vastutavate ülikoolide juures välja kompetentsikeskused. Samuti nähakse selles programmis vajalikuna koolijuhi pädevusnõuete kehtestamist, õpetajate töötasu tõstmist (ka töötasustamise diferentseerimise üldiste aluste väljatöötamist) ning õpetajate ja koolijuhtide regulaarse hindamise sisseseadmist. Üks olulisi meetmeid on õpetajaameti populariseerimise programmide käivitamine.

Arutelus küsiti, kas programmid hõlmavad ka alusharidust ning huviharidust. Elukestva õppe strateegia ei hõlma alusharidust või huviharidust. Küll aga on strateegia rakendusprogrammide väljatöötamisel erinevates meetmetes arvestatud mõjuga alusharidusele (näiteks õppevara arendamine, et seda saaks kasutada lasteaias jne). Huviharidust puudutavad meetmed on noorsootöö valdkondliku arengukava rakendusprogrammides ning ka täiskasvanute täienduskoolitusega seotud programmides. Küsiti koolivõrgu programmi üldise lähenemise kohta. Vastuse kohaselt on üldhariduse koolivõrgu korrastamiseks kavandatud 241 miljonit eurot Euroopa struktuurfondide meetme vahenditest. Rahalisi vahendeid kasutatakse riigigümnaasiumide asutamiseks, nende munitsipaalpõhikoolide toetamiseks, kus koolipidajad on teinud koolivõrgu korrastamiseks vajalikke otsuseid, hariduslike erivajadustega õpilaste koolivõrgu korrastamiseks ning kaasava hariduse investeringuteks. Digipöörde teemadel arutati, milline võiks olla digipöörde mõju laste lugemisoskusele ning kas õpilastele ja õpetajatele tutvustatakse ka turvalisuse ja ohutuse nõudeid elektroonilises keskkonnas ja oma seadmete kasutamisel. Lisaks paluti täpsustada, millised on ministeriumi võimalused osta juba valmisolevat e-õppevara näiteks teistest riikidest.

Leiti, et elukestva õppe strateegia 2020 rakendusprogrammide väljatöötamine ning neist lähtuvalt Euroopa struktuurfondi vahendite kasutamise kavandamine on hea näide, kuidas rahastamise otsused peaksid põhinema pikaajalistel strateegilistel kavadel.